

LIETUVOS PROJEKTAVIMO ĮMONIŲ ASOCIACIJA

A. Goštauto g. 8-312, LT-01108 Vilnius, Tel. +370 52 31 24 54, Mob. +370 620 12707,
El. p.: lpia@lacc.lt; www.lacc.lt

NARYS

LR Seimo Ekonomikos komitetui

2016 m. gegužės 9 d. Nr. E-22

ekonkt@lrs.lt

Siunčiama elektroniniu paštu

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ ĮSTATYMO NR. I-1491 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-3750

Lietuvos projektavimo įmonių asociacija (toliau – Asociacija) savo iniciatyva atliko Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo Nr. I-1491 pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-3750 (toliau – Projektas) vertinimą.

Pažymėtina, kad Projektu siekiama įgyvendinti 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyvos 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB, reikalavimus ir tokiu būtu perkėlus minėtos direktyvos nuostatas į nacionalinę teisę, viešųjų pirkimų taisyklės bus supaprastinamos, padidinamas jų lankstumas, perkančiosioms organizacijoms suteikiama daugiau pasirinkimo galimybių, sumažinama joms ir tiekėjams tenkanti administracinė našta. Taip pat pažymėtina, kad Projektu siekiama kuo sklandžiau į nacionalinę teisę perkelti Direktyvos 2014/24/ES nuostatas, kad būtų išvengta teisminių ginčų, nesąžiningos konkurencijos atvejų ir būtų apgintas visuomeninis interesas.

Informuojame, kad Asociacija, ne kartą kreipėsi į suinteresuotas institucijas, kaip pavyzdžiui Viešųjų pirkimų tarnybą, Lietuvos Respublikos Vyriausybę ir kt. institucijas, prašydama įvertinti padėtį ir užkirsti kelią perkančiųjų organizacijų piktnaudžiavimui galimai proteguojant ir teikiant privilegijas savo dukterinėms įmonėms, diskriminuojant projektavimo paslaugų rinkoje veikiančius tiekėjus bei pažeidžiant sąžiningos konkurencijos principus.

Todėl, Asociacija, suinteresuota sąžininga konkurencija bei atlikusi Projekto vertinimą, siekdama užtikrinti savo narių, dalyvaujančių viešuosiuose pirkimuose, teises ir teisėtus interesus

siekiant teisinio aiškumo ir skaidrumo viešuosiuose pirkimuose, teikia šias pastabas ir/ar pasiūlymus dėl Projekto 10 straipsnio „*Vidaus sandoriai*“ (toliau – Straipsnis):

1. Pastabos

Asociacijos manymu, pagal Straipsnio 4 p. nuostatą, jog “<..>*vidaus sandoris sudaromas tik tuo atveju, jeigu tenkinamos šio straipsnio 1–3 dalyse išdėstytos sąlygos, nėra pažeidžiama Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatyme (toliau – Konkurencijos įstatymas) nustatyta viešojo administravimo subjekto pareiga užtikrinti sąžiningos konkurencijos laisvę ir tokiam sandoriui sudaryti gaunamas Viešųjų pirkimų tarnybos sutikimas. Nagrinėdama perkančiosios organizacijos prašymą duoti sutikimą sudaryti vidaus sandorį, Viešųjų pirkimų tarnyba vertina, ar yra tenkinamos šio straipsnio 1–3 dalyse išdėstytos sąlygos.*” darytina išvada, jog Viešųjų pirkimų tarnyba, prieš išduodama sutikimą sudaryti vidaus sandorį, informaciją tikrins pagal Straipsnio 1–3 dalyse nustatytas sąlygas, tačiau nėra aišku, kas ir koku būdu tikrins, ar vidaus sandoriais nėra pažeidžiama Konkurencijos įstatyme nustatyta viešojo administravimo subjekto pareiga užtikrinti sąžiningos konkurencijos laisvę. Asociacijos nuomone, ši Straipsnio nuostata bus tik formalumas, pagal kurį perkančiosios organizacijos pačios įvertins, kad vidaus sandorio sudarymu sąžininga konkurencija pažeista nebus. Manytina, kad taip pažeidžiami konkurencijos principai ir akivaizdžiai bus sudaromos palankios sąlygos įvairiems piktnaudžiavimams.

Pažymėtina, kad nuostata, jog įstatymas privalo saugoti sąžiningos konkurencijos laisvę, reiškia, kad įstatymų leidėjas įsipareigoja įstatymais nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kad nebūtų monopolizuojama rinka, būtų užtikrinta sąžiningos konkurencijos laisvė ir būtų numatytos priemonės ir būdai jai apsaugoti.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas savo jurisprudencijoje yra ne kartą pasisakęs, jog sąžiningos konkurencijos apsauga yra pagrindinis būdas užtikrinti asmens ir visuomenės interesų darną reguliuojant ūkinę veiklą, sukurti ūkio, kaip sistemos, savireguliaciją, skatinančią optimaliai paskirstyti ekonominius išteklius, veiksmingai juos panaudoti, didinti ekonominį augimą ir kelti vartotojų gerovę.

Tai pat Teismų praktikoje jau ne kartą buvo vertinta situacija dėl imperatyvių nuostatų pažeidimo, kaip pavyzdžiui, *Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjų kolegija civilinėje byloje Nr. 3K-3-324-378/2015 nurodė, kad pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai iš esmės nespėdė, ar tokia situacija, kokia susiklostė ir nagrinėjamoje byloje, kai perkančioji organizacija įsteigia nuo jos atskirą juridinį asmenį, su kuriuo sudarinėja vidaus sandorius dėl darbų, esančių visuotinės*

svarbos (viešojo intereso) ir galbūt turinčių nekomercinį pobūdį, bet pastarasis subjektas (atsakovė) tiems sandoriams sudaryti teisinius santykius su trečiaisiais asmenimis plėtoja ne kaip perkančioji organizacija, nesuponuoja imperatyviojo teisinio reguliavimo išvengimo¹.

Be kita ko, neatmestina, kad vykdant pirkimus vidaus sandoriais, įtarimų kelia dukterinių įmonių veiksmai siekiant išvengti skaidraus pirkimų proceso, kai dukterinei įmonei vidaus sandoriu pavestos teikti paslaugos/darbai ar jų dalis dukterinės įmonės iniciatyva gali būti perduodamos vykdyti kitiems paslaugų subtiekejams, privataus kapitalo įmonėms, kurioms netenka varžytis teikiant konkurencingus pasiūlymus perkančiosioms organizacijoms.

Todėl, jau net ir pagal dabar galiojančio Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatas tendencingai vykdomi perkančiųjų organizacijų vidaus sandoriai galimai pažeidžia Konkurencijos įstatymo 7 straipsnio nuostatas, o ypačingai „...panašaus pobūdžio sutartyse nevienodų (diskriminacinių) sąlygų taikymą atskiriems ūkio subjektams, taip sudarant jiems skirtingas konkurencijos sąlygas...“ ir Viešųjų pirkimo įstatymo 3 str. įtvirtintus viešųjų pirkimų lygiateisiškumo, nediskriminavimo ir skaidrumo principus. Vidaus sandorių sudarymas ir dukterinės įmonės protegavimas ne tik galimai kelia žalą tiekėjams, siekiantiems konkuruoti rinkoje, bet ir galimai pažeidžia skaidrią viešųjų pirkimų pagrindinio tikslo pasiekimo procedūrą – „...sudaryti pirkimo sutartį, leidžiančią įsigyti perkančiajai organizacijai (atlikti pirkimą įgaliojusiai perkančiajai organizacijai) ar tretiesiems asmenims reikalingų prekių, paslaugų ar darbų, racionaliai naudojant tam skirtas lėšas“ – t.y. neracionaliai naudojant ar net švaistant biudžeto lėšas.

Įsigyjant produktą vadovaujantis vidaus sandorio išimtimi, eliminuojama galimybė pasinaudoti konkurencijos teikiama nauda, kuri pasireiškia optimalaus kainos ir kokybės santykio prekių, paslaugų ar darbų įsigijimu. Tokiu atveju perkančiosios organizacijos, sudarydamos vidaus sandorius, galimai neracionaliai naudoja viešąsias lėšas permokėdamos už prekes, paslaugas ir darbus.

2. Pasiūlymai

Vertinant aukščiau nurodytus argumentus, Asociacijos nuomone, Projekte nėra nustatyta efektyvių ir realių priemonių ir būdų sąžiningai konkurencijos laisvei apsaugoti, todėl Asociacijos nuomone būtų tikslinga atsisakyti vidaus sandorių. Manome, kad dėl vidaus sandorių gali sumažėti viešųjų pirkimų skaidrumas, konkurencija, efektyvumas, kuomet perkančiosios organizacijos įsigys prekių/paslaugų/darbų didesnėmis nei rinkos kainomis, atsiras terpė piktnaudžiauti ir sukels neigiamas pasekmes vartotojų gerovei. Vidaus sandorių sudarymas gali sudaryti prielaidas

¹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gegužės 27 d. nutartis Nr. 3K-3-324-378/2015

monopolijoms ir konkurencijos teisės pažeidimams, gali būti dirbtinai palaikomas neefektyviai veikiančių perkančiųjų organizacijų įsteigtų ir kontroliuojamų įmonių egzistavimas.

Tuo atveju, jei būtų nuspręsta neatsisakyti vidaus sandorių, be anksčiau minėtų sąlygų Asociacija siūlo Projekto 10 straipsnyje, atsižvelgti į Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo suformuotą kriterijų panašaus pobūdžio bylose ir papildomai nustatyti, jog vidaus sandorį galima sudaryti tik išimtinu atveju, jei nėra galimybės darbų, prekių ar paslaugų įsigyti rinkoje konkurencijos sąlygomis arba darbus/prekes ir paslaugas tiekia vienintelis rinkoje veikiantis tiekėjas.

Asociacija siūlo Projekto 10 straipsnio 4 dalį išdėstyti taip:

„4. Vidaus sandoris sudaromas tik tuo atveju, jeigu tenkinamos šio straipsnio 1–3 dalyse išdėstytos sąlygos **ir jeigu apie tai raštu informavus Viešųjų pirkimų tarnybą per 20 darbo dienų Viešųjų pirkimų tarnyba nepateikia pastabų dėl straipsnio 1–3 dalyse išdėstytų sąlygų tenkinimo.**“

Atsižvelgiant į tai kas išdėstyta, prašome įvertinti Asociacijos pastabas ir priimti pateiktus pasiūlymus.

Lietuvos projektavimo įmonių asociacijos vardu,

Vykdomoji direktorė

Gintarė Zorskaitė